

Sempre ha estat ací, però no el vèiem.

Ara sabem reconèixer una mica més l'abús sexual infantil i tendim a donar-li una importància més ajustada a la que realment té. Les diferències sobre com entendre'l no tenen tant a veure amb les diferents teories sinó amb el nivell d'acceptació per part de cada ciutadà, professional o no, dels drets de la infància. És possible que ara sembli que hi hi hagin més situacions d'abús que abans, però la realitat és que n'hi ha hagut sempre, el que passa és que potser actualment es notifiquen, s'estudien i s'atenen una mica més. Necessitem l'impacte dels casos més dramàtics a través dels mitjans de comunicació per implicar-nos-hi més?

A Catalunya està augmentant lleugerament la sensibilització i l'interès per poder donar millors respostes a aquestes situacions. Malgrat això, tenim pendent a tot l'Estat l'establiment d'un model més coherent i global d'atenció a les situacions d'abús sexual infantil: hi ha poca detecció, insuficient avaluació, tractament quasi exclusivament penal, havent-se d'avançar molt més en el tractament terapèutic, estudi, formació, prevenció educativa i en la cooperació interdisciplinària i interinstitucional. És necessari compartir informació, decisions i responsabilitat entre els professionals.

L'abús sexual infantil comporta la implicació de nens i adol.escents en activitats sexuals que no entenen plenament i per a les quals no estan preparats encara, no essent capaços de donar el seu consentiment informat, i que a més suposa la violació dels tabús sexuals i legals. Aquest concepte ens parla de coerció (física, pressió o engany), d'asimetria d'edat, d'impossibilitat d'elecció (el menor no pot dir no), i d'abús de poder al haver-hi un ús inadequat dels desitjos sexuals de l'adult utilitzant als infants per a satisfer les seves necessitats i afrontar els seus conflictes.

La violència cap a la infància, incloent-hi l'abús sexual, es produeix en totes les classes socials, però, en un context de desigualtat i de carències (familiars, socioeducatives, econòmiques...), l'infant té més possibilitats d'arribar a ser el "chivo expiatorio" dels conflictes intra i extrafamiliars dels seus pares o cuidadors. A més, degut a una menor protecció per part dels seu entorn pot ser objecte de més abusos per pederastes o per abusadors que també senten atracció pels adults.

Al nostre Estat només s'ha realitzat un estudi sobre el tema en el qual un 19% dels adults enquestats van reconèixer haver estat víctimes d'abús sexual, abans dels 17 anys, per agressors com a mínim cinc anys més grans que ells. Per al 4,7%, els agressors van ser religiosos i/o educadors. Ens trobem doncs davant de professionals amb un risc més elevat que la resta per raons que podem identificar entre tots. La prevenció d'aquesta i altres

dificultats pot desenvolupar-se, entre d'altres, amb una millor selecció, formació, supervisió... i valentia per ajudar l'infant enlloc d'ocultar els fets.

En ser els abusos sexuals un tema tabú, és difícil que els infants expressin el problema que estan patint. És per això que els professionals en contacte amb el món infantil han de fer atenció als indicadors que puguin suggerir l'existència d'un possible abús. Algunes de les causes per les que no es notifica i que produeixen inhibició en professionals de l'educació, la salut, els serveis socials, la policia i la justícia són: la dificultat d'acostar-se a la realitat de l'infant, el no tenir certesa del possible abús, la por a represàlies, el saber com dirigir l'ajut i el desconeixement de l'obligació legal de notificar.

El fet de ser víctima d'abús sexual durant la infància crea un risc molt important de danys en la salut mental. Per això és evident la importància de poder prevenir i tractar adequadament als afectats per disminuir les probabilitats de repetició d'abús en les següents generacions. L'escola és un lloc adequat per parlar, dintre del marc de l'educació sexual, de com tractar i evitar els abusos sexuals des d'una visió positiva de la sexualitat, potenciant el respecte al propi cos per part dels altres, el dret a dir no a contactes incorrectes, i el saber-ho comunicar si aquests s'han succeït.

Víctor, un adolescent que, amb els seus germans, va ser víctima d'abús sexual amb penetració per part del seu padrastre ens diu: *“Tots ho estem superant a poc a poc, jo dono la imatge de segur però em sento com en una corda fluixa, a punt de caure. Si no fos per l'ajut de la meua família em tornaria boig, o una d'aquestes persones asocials que viuen per viure i es droguen, beuen o donen pallisses als altres per desfogar-se. Sóc conscient que la majoria dels nois com jo quan són pares repeteixen la història. Això em preocupa i em fa mal. Malgrat tot, el que ara importa és anar endavant pel dur camí de la vida, passejant per la crisi i avançant junts. Ho podem aconseguir amb unitat i fermesa”*.

En ser els abusos sexuals un tema tabú, és difícil que els infants expressin el problema que estan patint

José-Manuel Alonso Varea
Psicòleg